

TYGODNIK

PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Cena Roczna: w Rossyi
• pocztą a w stolicy, z no-
szeniem do mieszkań, 50 r.
ass. Półroczna, 25 r. ass.
Bez poczty, dla odbiera-
jących w księgarni Gräfe:
Roczna, 45 rub. ass. Pół-
roczna, 25 rub. ass. Dla
Królestwa Polskiego: Rocz-
na, 53 r. ass. Półroczna,
28 rub. ass.

PIĄTEK, $\frac{12}{24}$ STYCZNIA.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Petersburg $\frac{11}{28}$ Stycznia.

NOWINY DWORU.

W przeszłą Sobotę, w święto Trzech Królów, z którym jest połączona rocznica urodzin J. C. W. W. XIĘŻNY ANNY, Xiężny Oranii, Najprzew. *Filaret*, Metropolita Kijowski, odprawiał mszę św. w wielkiej Kaplicy Zimowego pałacu w obecności NN. PAŃSTWA Obojga, JJ. CC. WW. W. X. NASTĘPCY-CESARZEWICZA, XIĄŻĘCIA JMCI MAXYMILJANA LEUCHTENBERGSKIEGO i Xiążęcia Piotra Oldenburgskiego. Członkowie Rady Państwa, Ministrowie, Senatorowie, Urzędnicy Dworu, Jenerałowie i Oficerowie gwardyi, wojsk liniowych i morskich, tudzież znakomitsze u Dworu prezentowane osoby, znajdowały się na nabożeństwie, po ukończeniu ktorego odbył się wśród odgłosu dział twierdzy, obrzęd poświęcenia wód rzeki Newy, tudzież chorągwi grenadyerów pałacowych, różnych korpusów kadetów i pułków gwardyi.

Oddziały ze wszystkich korpusów kadetów i pułków gwardyi, uszykowane były w salach pałacu pod dowództwem J. C. W. XIĘCIA MICHAŁA.

W przeszłą niedzielę, Margrabina Clanricarde, małżonka posła Królowej Jmci W. Brytanii, za powrotem z podróży za granicę, miała zaszczyt być przyjętą przez N. CESARZOWĘ Jmci.

— Przez Ukaz CESARSKI do Kantoru Dworu z dnia 20 Grud. urzędnik II odd. przybocznej J. C. Mości Kancelaryi Radzca hon. xżę Dymitr *Dolgorukow* mianowany został Kamerjunkrem Dworu.

— Przez Reskrypta CESARSKIE z dnia 14 i 16 Grudnia, mianowani Kawalerami orderu Św. Anny 1 klasy, Zarzą-

dzający Imeretyą, jenerał major *Espejo* i urzędnik ministerstwa Spraw zagranicznych Rzecz. R. St. *Tęgoborski*.

— Najsw. Rząd. Synod oznajmił Rząd, Senatowi, z d. 11 Grudnia, że N. C. Jmci, na przedstawienie P. Ober-Prokurora Synodu, powodem zaświadczenia P. Wileńskiego Wojennego, Grodzieńskiego, Białostockiego i Mińskiego jenerał Gubernatora, i Biskupa Orszańskiego *Bazylego*, raczył rozkazać oświadczyć MONARSZE zadowolenie szlachcie gubernii Grodzieńskiej, tudzież obywatelom gub. Mińskiej: Jenerał-majocowi *Gatowskiemu*, Justynowi *Jeśmanowi* i kupcowi 1 gildyi *Jakubowi Łukaszewiczowi*, za chwalebne przyłożenie się do skutecznego urządzenia Cerkwi Prawosławnych; zaś marszałków powiatów: Nowogrodzkiego, *Mikołaja Wolskiego* i *Słonimskiego*, *Jerzego Protassowicza*, za szczególną w tymże przedmiocie gorliwość, N. PAN raczył mianować kawalerami: pierwszego, orderu Św. Anny 2 klasy, a ostatniego, orderu Św. Stanisława 2 klasy.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

London, 11 Stycznia. Dawny Rządca Jamaiki, sir Lionel Smith, mianowany został Rządczą wyspy św. Maurycego, na miejsce sira W. Nicolaj, z powodu zajęcia w ostatnich czasach zdarzonego na tej wyspie między okrętami francuzkami i angielskimi.

— Odebrano z Chin smutne wiadomości, dochodzące do 10 Września. Wszyscy anglicy zostali wypędzeni z Makao przez Rządzącego Chińskiego prowincyi Kantonu, i rozpoczęły się kroki nieprzyjacielskie między okrętami angielskimi i junkami chińskimi.

— W Londynie otrzymano wiadomość, że syn *Rundżet-Singa*, Król Lahory, został zepchnięty z tronu przez własnego syna, *Nonea-Singa*, młodzieńca 21-letniego, obdarzo-

nego rzadką dzielnością charakteru. Ten ostatni wyprawił już do lorda Auckland, Wielkorządzący Indyj Wschodnich, generała Ventura, jako swego posła nadzwyczajnego.

— W święto Bożego Narodzenia, wieczorem, dało się uczuć na wybrzeżu Anglii, między Seaton i Sidmouth, trzęsienie ziemi które powtórzyło się kilkokrotnie, przez dni następne, aż po 27 Grudnia i w skutek tego ziemia na znacznej przestrzeni rozstąpiła się i pochłonęła wiele domów wieśniaczych. Szkody poniesione przez mieszkańców szacują na 6,000 funtów. Nikt z ludzi nie zginął. Rozpadliny dochodzą do 4 mil angielskich długości. W tej samej chwili kiedy miało miejsce trzęsienie ziemi, wyszła z morza w Culver-sole skała, wysoka stop 50.

— Wielkie zgromadzenie Liberalistów Irlandzkich, mające mieć miejsce w Dublinie, 10 Stycznia, przed otwarciem Parlamentu, będzie najliczniejsze jakie od lat wielu widziano. Między osobami które się mają zebrać, wymieniają lordów Gosford, Fitzwilliam, Léitrim, Meath i Lansdowne; nadto 16 baronetów, 35 członków Parlamentu, 2 Lordów-Namiestników i 37 vice-namiestników hrabstw.

— Podług wiadomości z Portugalii pod d. 24 Grudnia, Królowa miała 2 Stycznia osobiście otworzyć posiedzenia Kortezów. Nowe Ministerstwo zamierza wnieść w izbach projekt prawa ściśniającego wolność druku. Ostatnie wybory municypalne w ogólności nieprzyjemne są nowemu gabinetowi.

— Gazeta Lizbońska «National» daje wiadomość, podług listu z Bahia, o pojmaniu w morzach Afrykańskich, przez okręty angielskie, czterech okrętów Portugalskich, których ładunek nie nieprawego niezawierał, i z których na jednym było 40 osadników udających się do Leando. Wiadomość ta sprawiła w Lizbonie wielkie poruszenie na niekorzyść nowych ministrów.

Paryż 9 Stycznia. Izba Parów ukończyła 7 b. m. rozprawy nad adresem odpowiedzi na mowę Królewską, który, przyjęty 129 głosami przeciw 17, złożony był nazajutrz Królowi przez wielką deputacyą. Tegoż dnia izba słuchała projektu adresu ułożonego przez P. de Rémusat. Projekt ten nie tylko zawiera odpowiedź na wszystkie oświadczenia Królewskie wewzględnie wielkich zagadnień politycznych, lecz obejmuje nadto wiele przedmiotów publicznego interesu szczegółowo rozebranych. Godna uwagi to, że w projekcie tym izba domaga się stanowczo zredukowania rentów pięcio-procentowych, i pod tym warunkiem zobowiązuje się do nieoszczędzania żadnych ofiar dla zapewnienia zwycięstwa wojsku francuzkiemu w Afryce. Rozprawy o tym projekcie odłożone są do przyszłego Czwartku.

— Monitor ogłosił depeszę telegraficzną Marszałka Valée datowaną z Béliida 31 Grudnia, donoszącą że tegoż dnia wojska Abdelkadera były atakowane i pobite w okolicach tego miasta. Listy prywatne z prowincyi Oranu mówią o napadach, dokonanych przez Arabów na Mostaganem i Matagan, gdzie w obu razach ciż odnieśli porażkę.

— Na ostatnim jarmarku w Autun przyszło do rozruchów między mieszkańcami przedmieści z powodu wprowadzenia przez Rząd nowych miar dziesiątkowych. Wszakże zaburzenia te nie miały dalszych skutków i wkrótce zostały stłumione.

— Adjutant Królewski, generał Oudinot, wyjechał do Afryki, gdzie mu dano dowództwo pułku.

— Katedra św. Dyonizego, nad której odnowieniem pracują już od 33 lat, ma być w tym roku ukończona.

— 1 Stycznia umarł w Metz tameczny biskup, X. Besson. mając wieku lat 84.

— Sławny Paganini był skazany na 20,000 franków nawiązki i kosztów prawnych na rzecz przedsiębiorców Casino, za niewypełnienie zobowiązania do udziału w koncertach, dawanych przez ten zakład. Gdy od tego wyroku wszystkie strony zniosły apelacyą, trzecia izba Sądu Królewskiego, przesądzivszy sprawę, skazała wielkiego artystę na zapłacenie 52,000 franków.

— Podług tutejszych gazet w tych czasach niezmiernie się rozmnożył występny przemysł wyrabiania fałszywej monety. Prawie w tej samej chwili schwytano fałszerzy w Londynie, Belgii, Paryżu i w okolicach Dijon.

— Dziennik «l'Artiste» ogłosił cały szereg listów niewydanych JJ. Rousseau, pisanych do margrabiny de Verdelin.

— Piszą z Metz, pod d. 3 Stycznia: «Wyprawiono z tutejszej szkoły artylerji do Afryki mnóstwo rakiet nowego składu, napełnionych kulami i kartaczami, które powinny zadać okropne klęski w szeregach jazdy Arabskiej. Jazda ta zwykła trzymać się w odległości, której pospolicie kule działowe nie dosięgają, ale ta ostrożność na nic się nie przyda z nowemi raketami, które przelatują odległość we czworonasób większą od kul zwyczajnych. Te rakiety pękają na ziemi i na wielką przestrzeń rozrzucają w około swoje zgubne pociski.»

— W ciągu roku 1839, na 17 teatrach Paryskich dano 295 sztuk.

— Donoszą z Hiszpanii, że junty prowincyj Baskich dają już powod Rządowi do ważnej obawy, z powodu swych nieumiarkowanych wymagań. Postanowiły one nie zezwalać na najmniejszy uszczerbek w swych przywilejach i domagać się bezwarunkowego ich przywrócenia.

— *Dreux.* 2go b. m. jako w rocznicę śmierci Xiężniczki Maryi, Xiężny Wirtemberskiej przybyła tutaj Królowa w towarzystwie Xiężniczki Klementyny, Xięcia Aumale, Montpensier i Wirtembergskiego. Odbyły się modły pogrzebowe, na których przez cały ciąg znajdowała się Królowa. Po skończonem nabożeństwie zebrana rodzina Królewska zstąpiła do grobowca, gdzie nieboszczka Xiężna złożoną została. Po odbyciu tej smutnej uroczystości przyjmowała Królowa władze miasta, które wyraziły jej swoje spólcucie, a Jéj Królewska Mość, rozdzielivszy między ubogich 1200 franków wróciła do Paryża.

Frankfort nad Menem. J. K. W. Langrafini-wdowa Hesse-Hombourg, z domu Xiężniczka Angielska, córka Jerzego III, umarła 10 Stycznia w tutejszym mieście.

Haga. Zapewniają że Król Jmć przyjął prośbę o dymisyą, podaną przez ministra skarbu.

NAJPOŹNIEJSZE WIADOMOŚCI.

Londyn 11 Stycznia. Królowa przybyła wczora z Windsor i pozostanie w stolicy aż do dnia otwarcia Parlamentu.—Sąd przysięgłych w Monmouth uznał niejakiego Frost, przywódcę rozruchów w Newport, winnym zdrady kraju. — Listy z Chin, pod d. 22 Września, zawierają szczegóły bitew, zasłych między okrętami angielskimi i chińskimi. W tych utarczkach czterech majtków europejskich i kapitan okrętu «Volage», P. Douglas, odnieśli rany. Chińczykom zabito jednego mandaryna wyższego i jednego niższego stopnia, tudzież czterech żołnierzy, a siedmiu raniono.—Okręty których oczekują z Nowego Yorku, mające przywieźć mowę czyli poselstwo Prezydenta Stanów Zjednoczonych do Kongresu, dotąd nie przybyły. — Podług nowin z Portugalii, gdy vicehrabia Carreira, poseł w Paryżu, odmówił ofiarowanego mu urzędu ministra spraw zagranicznych, przeto przeniesiony nań został P. Villareal, minister marynarki, a ten ostatni wydział połączony został wraz z prezydentycją rady i wydziałem wojny, w osobie hrabi Bomfin.

Paryż 11 Stycznia. Izba parów miała dziś posiedzenie publiczne, na którym złożone jej były rozmaite projekta interesu miejscowego. Po-jutrze zbierze się ona na posiedzenie sądowe w sprawie o rozruchy 12 i 13 Maja. — Izba deputowanych rozpoczęła 9 b. m. a wczora ukończyła rozprawy ogólne nad projektem adresu odpowiedzi. Pierwszego dnia rozprawy były bez interesu. nazajutrz było kilka mów bardziej zajmujących; widać było z rozmaitych stron usiłowania ku utworzeniu pewnej większości, ku nadaniu jej oznaczonego dążenia w duchu ministrów lub opozycyji, ale izba zdaje się zawsze być rozdrobiona na tyle różnych koteryji, iż trudno będzie ustanowić tę większość. W ogólności więcej uwagi zwracało milczenie niektórych członków, niż mowy innych. PP. Guizot i Thiers zachowali się w sposób całkiem neutralny. Dziś, 11, izba zabrała się do rozbioru paragrafów adresu, z których pierwsze w chwili odejścia poczty, przyjęte były bez zmiany,—Donoszą z Rzymu, że xiążę Bordeaux wyjechał ztamtąd 8 Stycznia do Neapolu. Gazeta Rządowa «le Moniteur» w części nieurzędowej zaprzecza wieściom, rozsianym przez inne pisma, jakoby z powodu pobytu tego xięcia w Rzymie, miało przyjść do poróżnienia między Francją a Stolicą Apostolską; owszem, Stolica ta dała dowody najlepszych swych chęci ku utrzymaniu z Francją dobrego porozumienia — Nowiny z Hiszpanii nie mają interesu. Jedne dzienniki głoszą że Cabrera jest mocno chory, inne, nawet że umarł, a w ogóle żaden z pewnością nie wie gdzie się ten wodz znajduje.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— Czytamy w *Morning Chronicle*: «P. Manning buduje obecnie pałac drewniany, dający się na części rozbierać, a przeznaczony do Nowej Zelandyi. Będzie to pałac dla Gubernatora osady. Wynosić ma sto dwadzieścia stóp długości, a dwadzieścia cztery wysokości. Do budowy jego użyto najtrwalszego norweskiego drzewa. Części zewnętrzne mają się składać z desek przyjmujących z łatwością farbę, co doda mu widok budowli. Podłoga będzie z drzewa dębowego; podłoga ta pokryta zostanie drugą, wykończoną w kolonii. Ruchome ściany pozwolą w razie potrzeby powiększyć liczbę pokoi. Główne mieszkanie składa się z szesnastu pokoi w amfiladzie. Kuchnie przybudowane być mają w tyle korpusu pałacu. Sala jadalna i salon do przyjmowania, za pośrednictwem zmian, dających się w jednej chwili uskuteczyć, będą bardzo obszerne. Wysokość pokoi wynosi stóp dwanaście. W każdym pokoju będzie marmurowy kominek. Meble i obicia przygotowują w Anglii; te wyprawione zostaną równocześnie z pałacem. Piękny taras, trzysta stóp wynoszący, otaczać będzie ten budynek. Okręt rządowy ma odwieść wspomniany pałac do Zelandyi. Ma on ważyć ogółem około 250 tonn, a koszta budowy wyniosą 2,000 funtów sterlingów.

(*Journ. de S. P. G. P. Psz. Półn.*)

LITERATURA.

MYŚL O WPŁYWIE NATURY NA POEZIJĄ LUDÓW.

(Nadesłano.)

Każdy, kto tylko jest zdolny czuć poeziją w całym jej znaczeniu, nie może nie lubić obrazów natury, pełnych harmonii i prostoty. Zdaje się, że ona jest tem pięknem łonem, na którym ta władczyni uczuć promieni się pięknie i bardziej czarownego nabiera uroku. Czyż naprzykład były się nam kiedy jej wdzięki? czyż bez smaku, bez wzruszenia, patrzymy na pejzaż tylko, kopijowany z jej ułamku? — Jest coś w naszych uczuciach, charakterze, iż uwielbiając te piękne rysy, bywamy im podwładni, a oblicza jej, jak są w niezliczonych rozciągniętych stosunkach, tak też mnogie wyradzają w nas skutki. Mało jeszcze mieliśmy postrzeżeń nad naturą względnie władzy, nad moralnem usposobieniem naszym.—Działania już tej, rozbieraliśmy często—kształcili je, a nie szukali zarodu powstałych uczuć. Częstokroć przyczyny! niezależne, naciągaliśmy i uważali za wpływ na własne; tłumaczono genealogicznie tę plantację wyobrażeń, a niezważano, iż to były niepokrewne — od innego ciała odcięte członki,—już wyrodzone skutki. Duch narodu i jego właściwa barwność, rzadko były szczepem ościenych indywidualiów,—najczęściej rodziły się z własnych uczuć i miejscowych pobudek. Uważmy, iż charakterystyka lu-

dów i dążność ich wyobrażeń, mniej więcej, zawsze mają stosunek pokrewny z klimatem i ogólną fizyognomią tej ziemi, na której zostały narodzone. To pewna. Obrazy natury są rozmaite a zawsze magnetyczne. Jeśli jej oblicze jest ponure, smutne,—działania podobnie wyradzać musi;—jeśli wdziękiem i naiwnością umajone,—tkliwsze wzbudza uczucia;—a z tych dopiero poezja rozkwita.

Ośmielam się więc rzucić tu myśl iż przyrodzenia rysy, usposabiają niejako nas do pewnych, niezależnych sympatyj. Niepostrzeżenie,—lecz niemniej silnie przeto, organ jej cały kształci nas podług odwiecznej formy, przerabia moralnie, oswaja z sobą i napawa miejscowym duchem. Dla czego rubaszny Krakowiak ma przyrodzony charakter wesołości, niedostępny melancholii, zawsze swobodny, śpiewający? — Dla czego posępny Litwin i dziki Ukraińiec w innem już zostają usposobieniu, inne mają uczucia? — wesołość ich nieotwarta, nieszczerą,—radość więcej dzika, smutek ponury,—bez łez, w tajemnej wrzący duszy. . . Natura przekształciła ich uczucia;—co, pytam: jaki zaród myśli, jaka indywidualność inna szczepi się w sercu tego człowieka, który na rodzinnem łonie, w rodzinnej ziemi, te a nie inne bierze od niej natchnienia? — On w kolejach swojego życia niewiedomie staje się jej podwładny, przywiązuje się do niej i podług wyrazu jej oblicza, kieruje swojemi uczuciami.

Piękne, wesołe widoki przyrodzenia, natchnęły mieszkańca tych okolic uczuciem tkliwym, więcej sentymentalnem, czulszem, łagodnem; — Czarne bory Litwy i pustynne obszary Ukrainy, już tychże skutków zdziałać niemogły. Posępne ich oblicza, wzbudzały myśli badające, smutne, rzewniejsze. Oko mniej znajdując przedmiotów, których wrażenie mogłoby być przesyłanem do duszy, stawało się obojętnem, było nudzone jednostajnością.—a uczucia spragnione zagłębiały się w siebie, — w siebie tylko szukając wzruszeń. Ztąd wylęły się owe posępne dumy,—ten ton ich uroczysty, dziwnie melancholijny i tak silnie poruszający serca. Nie są one wyrazem niewinnej radości, łagodnych myśli; — ani też podcibnych wzruszeń natchnąć nie mogą. Przy ich brzmieniu, jakby czarnozięską ujęci siłą, nieznacznie zagłębiały się w upłynione już czasy, wywołujemy przeszłości dzieje, zjawiamy przed okiem duszy fantastyczne obrazy i tak słodkiem pojemy się uczuciem, iż ani go określić ani go pojąć niepodobna. Wesoły, swobodny umysł nietak mocno przyjmuje te wrażenia; uczuł je najsilniej — kto cierpiał, kto był samotny i wpośród smutnych płaszczyn Zaporozża, usłyszał ten organ Ukrainy. Ten to charakter — tę poezją natury, najwierniej i pocie chwycić należy.

Przypuścimy iż nieznamy poetyczności tej ziemi na której jesteśmy;—widziemy tylko naturę,—naturę nagą, oryginalną w właściwym jej kolorze. — Lecz uczucia nasze są magnetyczne, tkliwe, jesteśmy zdolni przyjmować jej wrażenia.

Przebiegając wesołe wioski, roskoszne okolice, uśmiechające się doliny — czyż będziemy posępni? czyż nie spojrzemy z swobodą na jej wdzięki? Jej obrazy tak żywe, tak naiwne, zdają się pieścić z nami, nęcić nas do roskoszy; rozmaitość zabawia nasze oko, ułudza zmysły, a wesoła piosnka rwie się z serca. Idziemy dalej: odwieczne lasy, samotne, nieprzebyte jary, rażą nas okropnemi widoki, drzemiącą puszcza szumią tylko wiatry a w głębokiem jej łonie srebrzy się spokojne jezioro. Usiadamy na złomku skały; poglądamy na ten pustynny obszar wspaniałej, uroczystej natury, — grobowa cisza, nasuwa już smutniejsze przedmioty, wesołość znika, a myśli toną w tajemnicze dumania. Lecz staję na szczycie Aju-dahu!—widzę nad sobą sklepienie niebios, burzliwe morze w całej niezmierzonej przestrzeni zaokrąglam mym wzrokiem. Jakże to jest wspaniały widok, jakie nasuwa myśli! Mimowolnie pyszni się własnem uczuciem, z dumą poglądamy na poziomy szum bałwanów morskich i w natchnieniu obudzamy wysokie myśli. Ten obraz natury, to, nie inne wzruszenie, natchnęły genialnego naszego wieszczą, kiedy patrząc z wyżyny Aju-dahu na bezsilny żywioł, szturmujący niewzruszone opoki, to piękne uczynił porównanie:

Podobnie na twe serce, o poeto młody!

Namiętność często groźne wzburza niepogody.

Lecz gdy bardon podniesiesz,—ona bez twej szkody

Ucieka w zapomnienia pograć się toni,

I pieśni nieśmiertelne za sobą uroni,

Z których wieki uplotą ozdobę twych skroni.

Lecz zarzuci mi kto, dla czego to wszechwładne panowanie natury, nieobudza ogólnie umysłów, nie rozwija ich w jednej mierze u każdego narodu? Dla czego ciemny Tatar, na tymże szczycie nie uronił nigdy podobnych myśli jak odległy wędrowiec? — Tu inne są przyczyny. Powtarzam: iż uczucia zawsze od wrażeń natury rodzić się muszą,—ale widzimy iż narody w tak dziwne częstokroć wplątane są koleje, iż te u jednych gaszą własne wyobrażenia, drugim mylny nadają kierunek u innych nakoniec, przez niewytłumaczone upośledzenie moralnej siły w bardzo grube, niedojrzałe oblekają kształty. Nie powiemy, żeby zacierały zupełnie indywidualność narodu, — ale tłumić ją, wykrzywić mogą; będzie się ona tliła w ciemnej, poplątanej myśli i uczutą przez nich zostanie, — lecz wyprowadzić ją na jaw, oblec w materialną formę, pokazać światu—nie potrafią. Nato potrzeba geniuszu, — trzeba nadzwyczajnych zdolności, aby wytłumaczyć ten głuchy instykt i zrozumiałym go uczynić. Samo pojęcie jego, już zaszczerpia oświatę, zbogaca nową myślą — a skoro zaczynamy czuć obszerniej, kształtują się nasze wyobrażenia, coraz nowsze odkrywamy w naturze wdzięki, coraz żywsze czerpiem obrazy i tak postępujemy dalej.

F.

12 Grudnia 1839,